

አዲስ ህዋርያት

(Jesus and the Apostles)

0 - 100 እ.ም

ስል እየተሰ

(*Extra-Biblical References to Jesus*)

□ የገዢሱ ስንክት ቤት ዓላማ

(Rabbinical Literature)

ክ ፧.፩ ፕሮ፲

- በርካታ የጥንቃቄ የአይሁድ ሂወች ጥሩ የአየስተኛ
ማጣቀሻዎች ይዘዋል እናዚህ ሲለም አስተሳተምረዋል:-
- ከፍሰብ በራት በነበረው ቅን አየስተኛ ስቀልት፡፡ “አስማተን
አድርጋልኝ እስራኤልን እናደስት አሳተቸውኝ በደንገኝ
ይመገራል፡፡ የሚያውቀውም ወደ እርሱ ይሞላኝ
ይማድረግለት” እያለ እናዚህ መልዕክትና ለእርባ ቅናት በራቱ
ሆና፡፡ ካሳ ጥን ባንያም አስተገኘለቸውኝ ከፍሰብ በራቱ
በለው ቅን ስቀልት፡፡

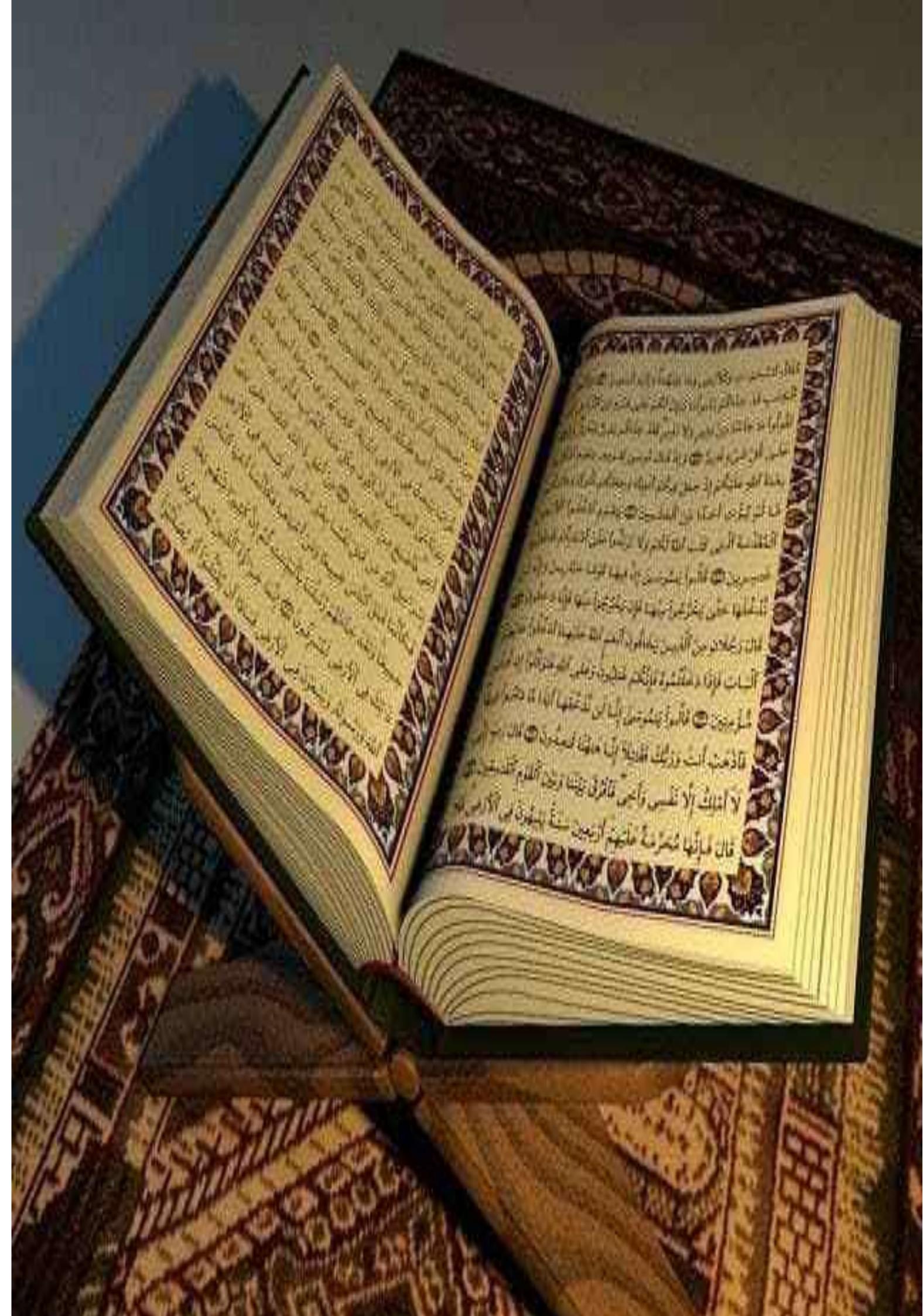

▢ ቁርን

(Qur'an)

650 – 656 ዓ.ም

- ቁርንን ስለ አያዥኩ በዚ ማጣቀሻውን ይሰጣል፡፡ ቁርን
አያዥኩን እንደ ተክኖር ሲሆ፡ ጥልከቶችን የሚያመጣ፡
አዋን ሆኖ የሚኖሩ፡ ከእሉህ የተለከ ነበረ እናርን
የቀጠል፡፡ በተጨማሪው አያዥኩ ከድንግል መውለድን
ይኖገል፡፡
- ጥንቅም እንከን ቁርንን የአያዥኩን አምላካነት፡ ስቆላት
ው.ዘ.ተ በይቀበልም የአያዥኩን ተረከዋነት ግን አይከፍም፡፡

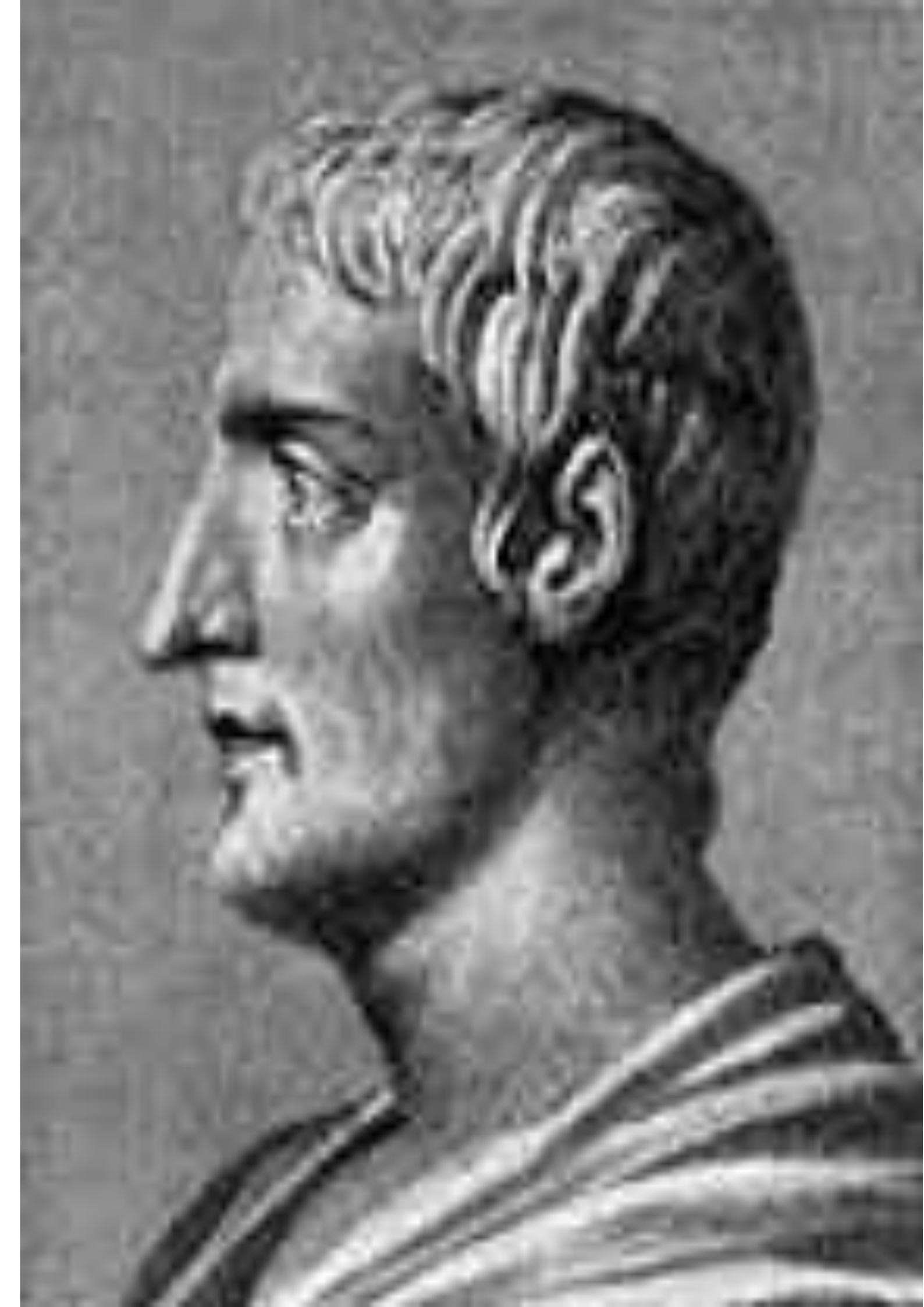

□ ታላስ

(*Thallus*)

55 ዓ.ም

- ስለ አየሻ ለመጀመሪያ ጥሩ የተወካከው በ55 ዓ.ም
አከባቢ ታላስ የተባለ የታረክ ምሁር ነው::
- ፎርማ ሲንበለስ በዘኅና መዋል ፎርማ አፍጻናነስ
በኢትዮጵያ ወቅት ሲለው መለማ የጽሑፍን ሲጠቀስ፡
“ታላስ በታረክ ሲሰተኞው (መዕሄፍ) ይህንን መለማ
የወጪ ግርግሽ በለ ይጠራዋል፡ ይህም የተሳሳተ መስለው
ይታየናል::”

□ ታኅና ጥለን

(Pliny the Younger)

112 ዓ.ም

- በማይኑር እስያ የሚኖረው ምማዊ ገኩ፡ ታኅና ጥለኑ፡ ከርስቲያኖችን ከጠየቀ በቻለ የተማረውን ሲያጠቃልል እነዚ፡-
- “....ቁን መድቦው ነህ ከመቅደሱ በዕት አዎቻ
መሰብሰባቸው፡ እናም ለከርስቶስ እንደ አምላካ መዝሙር
መዝሙራቸው ነበር፡ ደግሞም መሀገንም ተማምላው
ነበር፡ ይህም ለውጭዎች ስይምን ከማናቸውም ከስርቆት፡
ከዘርፈያና ከዘመት ለመጠበቅ፡ የገበትን ቅል
ለለማናረሰ፡ ሲመለከጥም መያዝን ለለመከልከል ነበር፡”

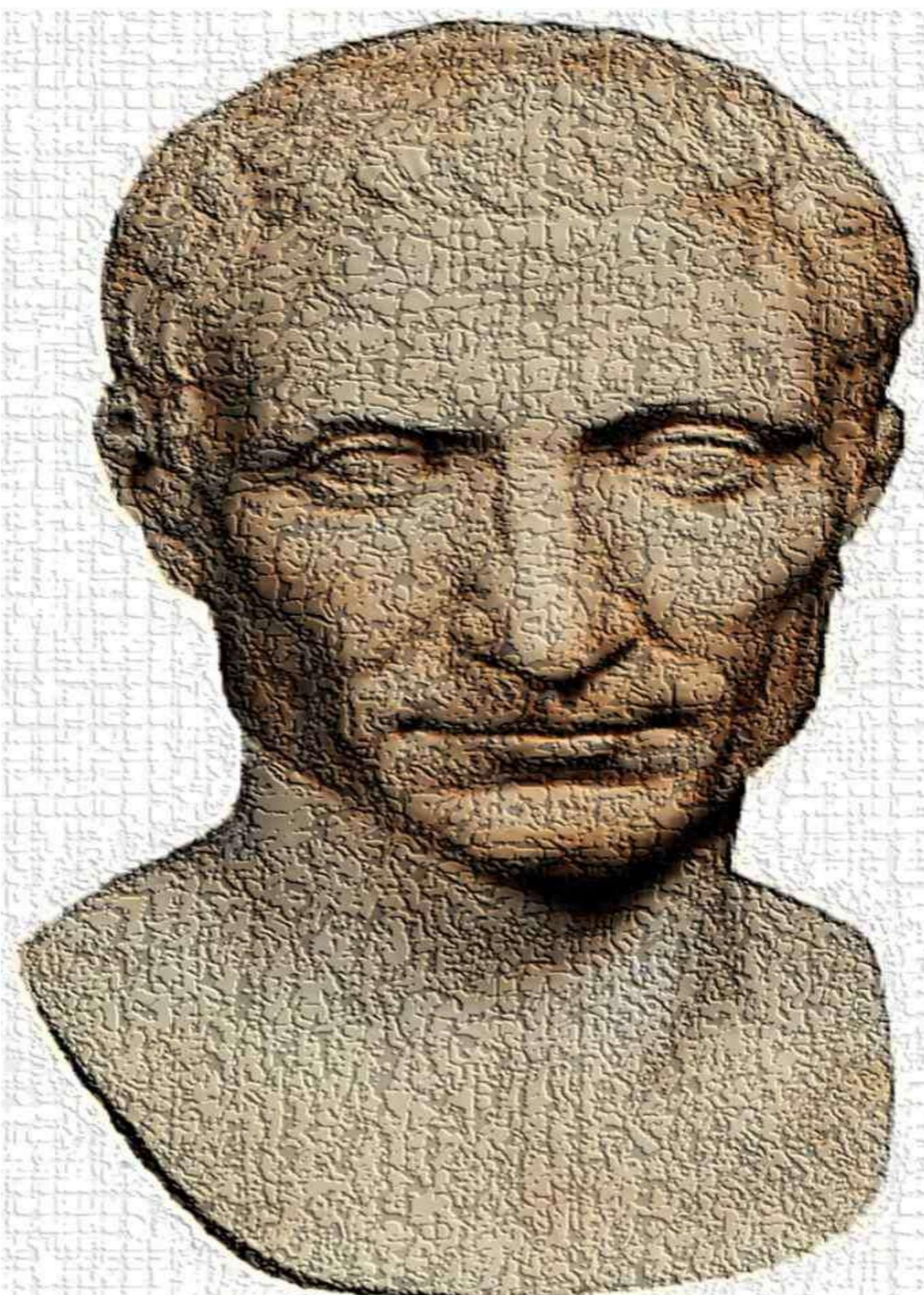

□ ስእቶንየስ

(Suetonius)

120 ዓ.ም

- ሪፖርት አድራሻ ስእቶንየስ ታሪክի ስራ በደም መለያ
እና የተለኩ ታኅኝ ጉዳኝ ሲሆን የተዋጠለት የአፈጻም
ነበር፡፡
- የቀኑን ስይመት (ዶስታ ቁሳም) በተሰኞው
መጀከኔም ሲለ ቁላው-ዶወስ ሲገኘ
- “እይሁዳች በጠንካል ካርስቶስ ምክንያት ሆነ ይረስበ
ስለነበር [ቁላው-ዶወስ] ካይም አስወጣቸው፡፡”

□ ማር ቦር ስራተምን

(Mara Bar Serapion)

73 ዓ.ም

- ၁၇၃ ዓ.ም. በኢትaly ማር ቦር ስራተምን የተበለ እናደ ስው-
ለልቻ በስራየከ ቅንቃ አስደናቁ ይበኩበ ሲጋፍ:-
- “..... ወይስ አይሁድ አስተዋዬ ጽጥሃችውን
በመግዳለችው፡ በዘመን ገዢ መንግሥታችው
አልተውሰድምን?.....በተለቶ ፊዴንያት ለቅረጥስ
አልማተም; ተደቻነሰም በቻኖ ስውልት ፊዴንያት;
በበዴ ጽጥሃም በስጣችው በአዲስ ሆቴል ፊዴንያት
አልማተም፡”

□ ለቃን

(Lucian of Samosata)

73 ዓ.ም

- ለቃን የሰማኑት ታዋቁ የገዢ ስጋድስት እና ተጀም
ለከተሬር ነበር፡፡ የቴራግሪስ ውት በተባለው መጽሐፍ፡-
- “በዚህ ወቅት [ቴራግሪስ] ከፍልሰውም ከርስተያየቶች
ካሁን የሰማኑት ጋር ታዋሸነቷል.....እርስጥም
በታወሻ ነበያቸው፡ መረጃቸው፡ የምክራብ አለቸው
ሁን፡.....እርስጥ ካደም ከሚያመልከት ከዚያ ቅጥሎ
ሁለተኛ ነበር፡ [የሚያመልከትም/ እያሳሰ] በፍልሰውም
ውሰጥ የተሰቀለው ይህን እኩል ፕሮግራ ወደ ዓለም
ስላም ነው፡፡”

□ ስልስስ

(Celsus)

175 ዓ.ም

- የኩ-ጥለቶኝነት አሳይ ስልስስ ሰላምናዎች ተቋት
አሸን ሲኞን:-
- “ከከይሁድ መንደርና ከእንዲት ይህ ገጤር ስት ሰላም
ይነቅፈዋል፡፡ በዝመት ሲፈረደባት አኔዳ የሆኑው ባለቤቱ
እንዲበረሩት ይኖገራል፡፡ ከዘመም በበታ ከተበረሩች በቋል
በውርድት ስትንከሱታት እያስተኞን በደብቅ ወለደች ይለል፡
(እያስተኞን) ይህ ሰላምና ሂሳብ በግብዥ ወሰጥ በዋሬተኞነት
ቀጠሉ፡ እናም ማብዛዣያን የሚከናወችው እንዲያደ
አስማታዊ ቤይሎችን ተምኙል በቻል፡፡”

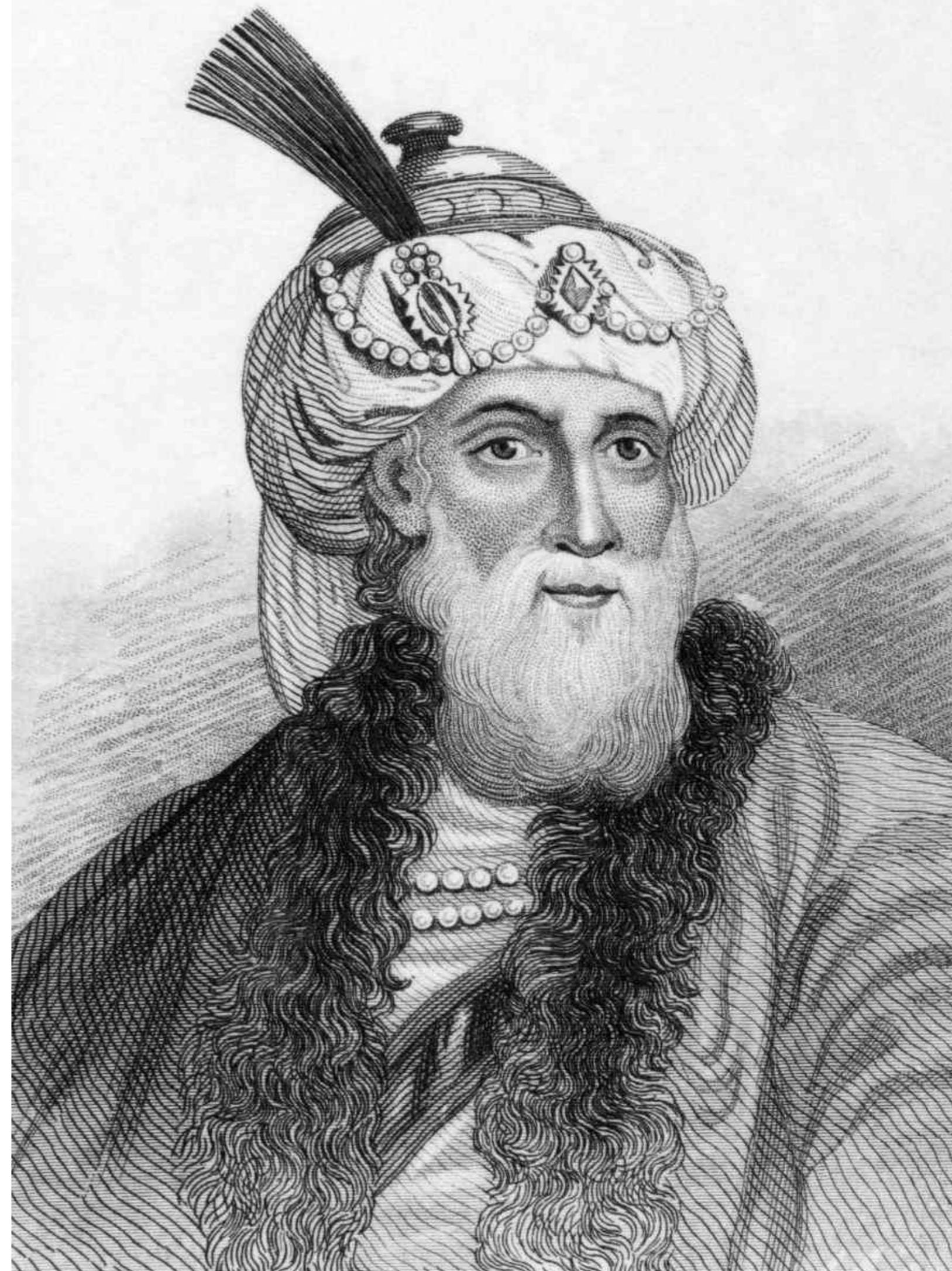

□ ፊልጋዢ ፅብረት

(*Flavius Josephus*)

አዲስአበባ ፲፻፲፭ ዓ.ም 175 ዓ.ም

- .....እየሰሳን የተባለ እናደ መቢት ስው ይኖር ነበር፡ ስው
በለ ለመጥራት በከበደም ጽዜነያቸው አስፈላጊ
ሆኔዋቸን የሚያረኝ እውነትን በደረሰ የሚቀበለትን
ስዋቸ የሚያስተምር ነበር.....እርስ መስት ነበር፡
እለመሰም በእና መሬቸ ለከሰሰ ስምቶ በመስቀል ለይ
እናደስቀል ፈረድቦት.....በሆነታውም ቅን መለከታዊ
ነበያት ሰለ እርስ እነዚህንና ለሎች አእሳቸት ተንበት
ተንበያዋልና እናደገና አያዥ ሆኖ ታያችው፡፡ እስከ አሁ
እረስ በስሙ የተሰየመት የከርስቴያኖች ካል አልመኑም፡፡

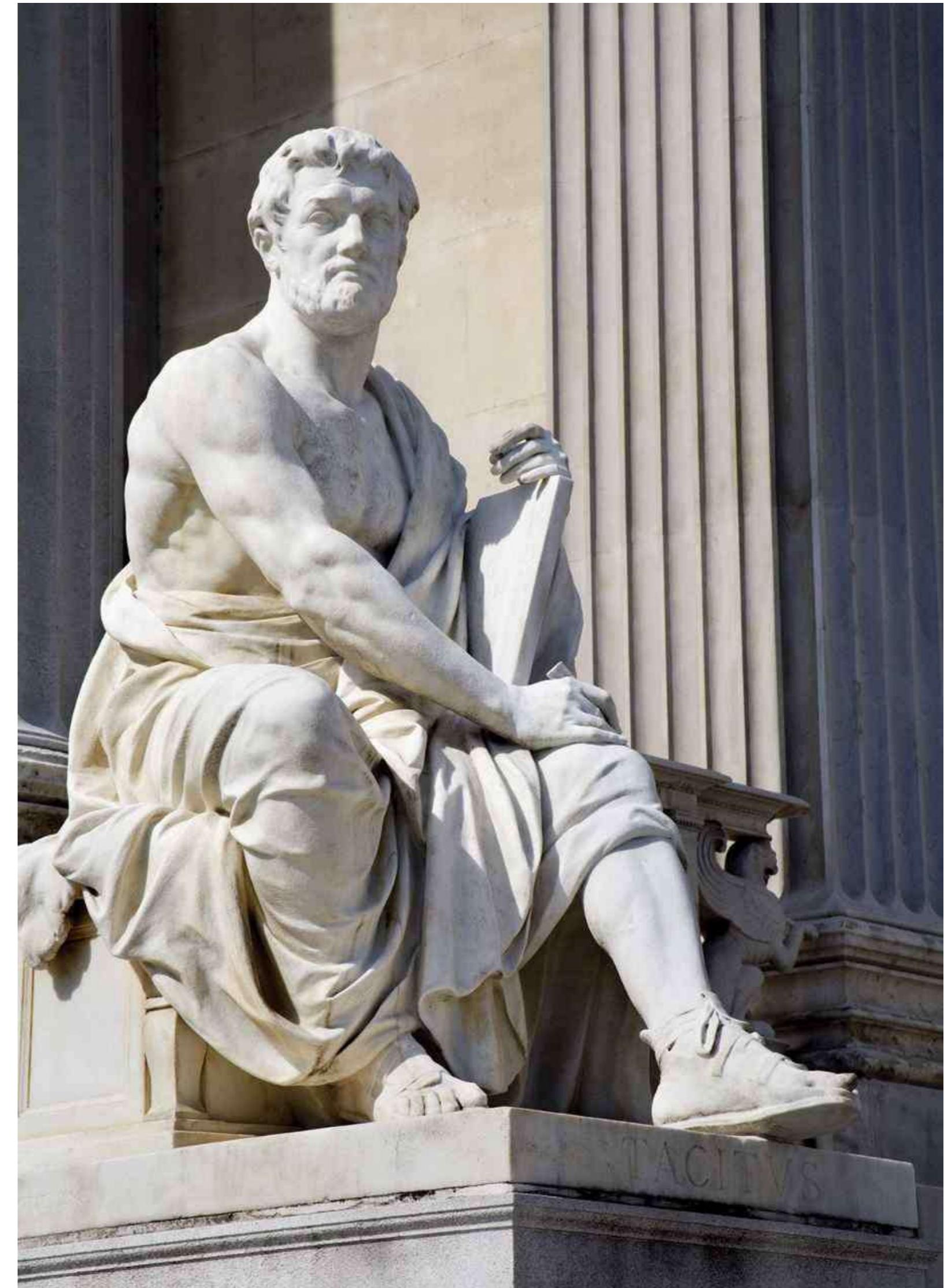

□ ቅርኔልዋስ ታክትስ

(*Tacitus*)

116 ዓ.ም

- ታክትስ የደንብ የታረኩ ደሰሳ ነበር፡፡
- "ነበር ማን የሰው ጥረትም ሆነ የንገትው ነገሱች ለማስኬል
ወደም የእምባለቱን ቁጥር ለማጠረድ የተደረገ ጥረት እስቱ
በሰው ተከተሉ ነው የሚለውን አሳኑና ወራ አለቆመም፡፡
ስለሁ ወጪውን ለማስቀረት እና በጥሩትናነት በመተካት
በአሳኑና ተግባራቸው የተያያዘውን ስዘዝ " ካርስቲያኖች"
በማለት የሚጠራቸውን በጣም በልተለመደ መንገድ
ቁጥር፡፡ የዘይኝነት መስፈርቶች ካርስቶስ በጠቅምች ኮሙና
መንግስት በጀትም ይለመ ኮሙና ተገኘቷል፡፡"

□ የሮማው ክልመንት

(Clement of Rome)

70-96 ዓ.ም

- "አዋርያት ወንድልን ካኝ ክሳተቸው ተቀብላዋል፤ ክሳተቸው ደግሞ ክእግዘዴበኩር የተለከ ነው፡፡ እንዲሁ ክሳተቸው ክእግዘዴበኩር ነው፤ አዋርያትም ክክሳተቸው ፎቶ፡፡ ስለዚህም ሁለቱም በእግዘዴበኩር ፍቃድ እንደ ተወስኑው መጠ፡፡ ስለዚህ ተእዛዝ ተቀብላው በንታችን በእርስት ክሳተቸው ተንሱኝ ተረድቶው በእግዘዴበኩርም ቅል መፈለ በመፈለ ቅድስት ማረጋገጫ ከደኑት በጃላ የእግዘዴበኩር መንግሥት እንደታመጥ ወንድልን እያሰበት ወጪ፡"

□ አገኑተሪ

(*Ignatius of Antioch*)

110 ዓ.ም

- "የዳቃት ካር የሆነው፡ የማርያም ሌጅ የሆነው እየሰሳ
ከርስቶስ በእውነት ተወልድ፡ በልቶ፡ መጥቶ፡
በእንጂናዊው ድለጠስ ክመን በእውነት ተሰቻቸ፡
በአማራም በምድርም ክመረት በታችም ባለት በእነዚያም
ፈት ተሰቻለው ውተ፡ በእውነትም ክመታን ተነሱ፡ እባቱ
እስነሱ፡ እንዲሁ ደግሞ በእርስ የምናምን እናን ደግሞ
ደስነሱ፡"

